

Datum vergadering : 1 juli 2020

Digitaal aanwezig via Teams:

Commissieleden:

Leefbaar 3B : Henk Meester
VVD : Mauriel van As
WIJ Lansingerland : Dianne van Heusen
D66 : Ronald van der Stad
GroenLinks : Anja de Geus
PvdA : Hamid Azzouzi

Wethouder : Jan Willem van den Beukel
Ambtelijk : Martijn de Quartel, Patrick Wielaart
Accountant : Wouter Kalkman en Arie Booij, Publieke Sector Accountants

Aanwezig in de raadszaal:

Voorzitter : Jan Pieter Blonk
Commissiegriffier : Marijke Walhout

Afwezig

CDA : Hans van der Stelt
WIJ Lansingerland : Petrine van Olst
CU : Jurjen Dieleman

1. Opening en mededelingen

De voorzitter, om 17.00 uur: Hartelijk welkom bij deze vergadering van de BAC, begeleidingscommissie accountantscontrole. Hartelijk welkom ook aan de accountants, de heer Kalkman en de heer Booij. Verder heb ik nog de afwezigheid van de heer Van der Stelt te melden en de heer Dieleman. Mevrouw Van Olst is er niet, zij wordt vervangen door mevrouw Van Heusen. Mevrouw De Geus komt iets later binnen. Voor ik de opening afsluit, wil ik vanaf deze plek toch even mevrouw Van Heusen feliciteren met haar verjaardag. Ik zag vanmorgen via facebook, dat ze vandaag jarig is. Toch wel bijzonder, dat ze hier nu is. Mevrouw Van Heusen: Dank u wel. Eerste keer BAC op mijn verjaardag. De voorzitter: Ook nog bij de commissie AB vanavond, dan zal ik u nog een keer feliciteren.

2. Vaststelling agenda

De voorzitter: Zijn er nog commissieleden die de agenda willen aanpassen? Ik kan het me niet voorstellen. Dat is niet het geval.

3. Vaststelling verslag vorige BAC vergadering d.d. 27 november 2019

De voorzitter: Er zijn geen wijzigingsvoorstellen binnen gekomen. Is dat juist? Wil iemand toch op de valreep nog wat gewijzigd hebben? Dan hoor ik dat graag. Dat is niet het geval.

4. Accountantscontrole jaarstukken 2019

De voorzitter: Ik denk dat het verstandig is, dat eerst de heer Kalkman of de heer Booij een inleiding geeft t.a.v. de conceptverklaring, die zij opgesteld hebben en die ook beschikbaar is voor de leden van de commissie.

De heer Kalkman: Goed om elkaar te treffen om met elkaar te spreken over de controle van de jaarrekening. Voor ons het eerste jaar bij de gemeente Lansingerland. We zitten hier op een wat later moment, maar gelukkig wel een week eerder dan wij aanvankelijk hadden gepland met elkaar, het is inmiddels 1 juli, om met u de bevindingen te bespreken. Toen wij deze opdracht kregen van u als gemeenteraad, hebben we afspraken gemaakt over de timing van de werkzaamheden, die wij gingen doen. Dat bestond eruit, dat wij 2 juni zouden beginnen met de controle van de jaarrekening. Dat hebben we ook gedaan en 4 weken verder zijn we bijna klaar, zeg ik er gelijk maar even bij. Tegelijkertijd hebben wij ook de afspraak gemaakt, dat wij vanaf 2020 gewoon conform uw wensen en

uw planning & control cyclus, de controlemomenten en de afspraken met de BAC zullen respecteren en zullen uitvoeren. We zijn 2 juni gestart met de controle van de jaarrekening. Op dat moment lag er ook een jaarrekening. De oplevering was ruim voldoende. We konden direct aan de slag. Dat hebben we ook gedaan vanaf die dinsdag na Pinksteren. Wat wij wel al eerder gecontroleerd hebben, ook daar hadden wij afspraken over gemaakt met de concern controller, de heer De Quartel, en met de planeconoom, is dat wij de grondexploitaties al eerder gecontroleerd hebben. Daar zijn we in mei al mee gestart. Dus eigenlijk zijn we niet echt op 2 juni gestart, want de grondexploitatie hebben we al eerder opgepakt. Dat is in Lansingerland een belangrijke post in de jaarrekening. Om die reden hebben wij die naar voren getrokken. Wat daar uit naar voren kwam, daar ga ik u straks iets over zeggen als we het over onze bevindingen hebben, maar wat er ook uit naar voren kwam, was dat de gemeente Lansingerland met ingang van 2019 een applicatie in gebruik heeft genomen voor de kostprijsberekening van alle grondexploitaties: grexmanager. Bij onze controle is gebleken dat in de tussentijdse winstneming, die in dat programma berekend wordt, nog een ommissie zat. Die is direct aangepast in die applicatie. Het is ook aangepast in de jaarrekening, zodat in de jaarrekening, die we op 2 juni hadden bij formele start van de controle, die aanpassing heeft plaats gevonden. Dat heeft geleid tot een extra tussentijdse winstneming van ongeveer € 3mln. De controle is zo goed als afgerond. Wij gaan morgen 2 juli en anders in ieder geval maandag 6 juli de definitieve stukken gereed maken. Dat betekent dat u morgen of uiterlijk maandag kunt beschikken over onze controleverklaringen, over ons definitief accountantsverslag en over de gewaarmerkte jaarrekening, zodat het in de raadsbehandeling voor u beschikbaar is. Wat wij gaan verklaringen is, dat deze jaarrekening getrouw is en dat er rechtmatig gehandeld is. Dat houdt dus in, dat u een goedkeurende verklaring krijgt, zowel voor de getrouwheid als voor de rechtmatigheid. Dat is altijd goed om te weten. Dat betekent niet dat er helemaal geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd, die heeft u ook kunnen lezen in ons accountantsverslag. Daar wil ik een korte toelichting op geven. Bij de Europese aanbestedingen hebben wij aanbestedingsfouten gevonden voor een bedrag van ongeveer € 900.000. Dat stemt ook overeen met de interne analyses, die daar hebben plaats gevonden op Europese aanbestedingen. Ik denk dat de fout die intern was geconstateerd zelfs nog ietsje hoger was, maar dan praten we echt over tienduizenden euro's. Die € 900.000 Europese aanbestedingsfouten passen binnen de goedkeuringsmaten van € 2mln, die we hanteren bij de gemeente Lansingerland. Die raken daarmee dus niet de strekking van de controleverklaringen. Wat we ook in het stukje over Europese aanbesteding rapporteren is, dat wij ook een aantal aanbestedingen hebben gezien, waar het juridisch ingewikkeld dan wel onduidelijk dan wel onzeker is. Dat is een bedrag van ongeveer € 2mln. Daarbij adviseren wij aan het college, maar ook aan u als raad, om die posten wel te blijven onderzoeken en te blijven onderbouwen. Daar is de gemeente Lansingerland ook mee bezig, maar vooral voor deze post om dat ook in 2020 op te pakken, zodat die risico's niet omslaan naar een fout in 2020 of in 2021. Bij grondexploitaties hebben wij eigenlijk twee bevindingen, waarbij wij adviseren om er wat strakker in te gaan zitten als gemeente Lansingerland. Dat heeft te maken met de manier waarop de risico's, die goed geanalyseerd worden bij grondexploitaties, een plek krijgen in de tussentijdse winstneming. Daar zijn specifieke spelregels voor gemaakt door de commissie BBV. Er zit een aantal posten bij waar het voor ons niet helemaal duidelijk is of het specifieke risico's zijn. We adviseren dan ook aan u, of aan het college, om die risico's sterker te onderbouwen en meer in lijn met de notitie van de commissie BBV te gaan hanteren. Ik zag in de reactie van het college dat daar ook werk van gemaakt wordt. Het tweede punt gaat over het toerekenen aan bepaalde grondexploitaties van investeringen die net buiten het plan liggen. Dat is ook toegestaan binnen het BBV. Alleen de manier waarop je dat doet dat vraagt wel wat uitgangspunten en financieel beleid om dat op een goede manier en voor iedereen duidelijke manier te doen. Dat is eigenlijk het tweede advies, om dat vast te gaan leggen in het financieel beleid. Dat kan in de financiële verordening, dat kan in de nota grondbeleid, dat kan ook tegelijkertijd met de manier waarop je met risico's omgaat, dan kan het een goede plek krijgen in het financiële beleid, zodat het volgend jaar voor iedereen beter en duidelijker is. Als laatste punt wil ik even toelichten iets over het sociaal domein, met name jeugdhulp en WMO. Daar hebben wij onzekerheden geconstateerd voor een bedrag van ongeveer € 2mln. Ook die onzekerheden passen ruim binnen de grens voor onzekerheden, die ongeveer € 6mln is voor de gemeente Lansingerland. Dat is de beroemde 3%. Die onzekerheden gaan vooral over het vraagstuk of er is vast gesteld, dat prestatie aan de cliënt, aan de burger, aan de hulpbehoevende is geleverd. Om even een voorbeeld te geven. Voor de WMO krijgt u productieverantwoording van zorginstellingen. Daar zit in veel gevallen een controleverklaring bij van de accountant van de zorginstelling en die toetst voor de gemeente, maar ook voor de zorginstelling zelf, of er ook prestaties geleverd zijn. Tegelijkertijd is er een landelijk controleprotocol, waar in staat, dat zorginstellingen die een verantwoording indienen die kleiner is dan € 125.000, dat zij daar geen controle op hoeven laten uitvoeren en daar zit dus dan ook geen controleverklaring bij. Die restpost is een voorbeeld van posten waar op dit moment de prestatielevering niet is vastgesteld. We hebben daar met de concerncontroller overleg over gehad om te kijken hoe je dat kan oplossen. Dat zou betekenen, dat er een beperkt aantal waarnemingen zouden moeten plaats vinden om die onzekerheid weg te nemen. Dan praat je echt over 5 tot 10 waarnemingen bij specifieke cliënten die in die restmassa vallen, om daar ook die toets uit te voeren. Ik denk dat dat wel even de

belangrijkste bevindingen waren voor nu. Wij kijken terug op een controle die wij ook echt in vier weken zo goed als hebben kunnen afronden. Mijn complimenten voor de voorbereidingen van de organisatie. Voor een eerste jaar is het ons goed bevallen en is er sprake geweest van een goed opstel- en controleproces. Dan zou ik u graag in de gelegenheid willen stellen, als u nog vragen heeft over ons accountantsverslag, om die ook te stellen.

De voorzitter: Inmiddels heb ik gezien, dat mevrouw De Geus binnen is. Welkom. Nog een omissie van mijn kant recht zetten bij de mededelingen: ook aanwezig is wethouder Van den Beukel en ambtenaren De Quartel en Wielaart. Bij deze even recht gezet, ik hoop dat ze de excuses aanvaarden, maar dat geloof ik wel.

Wethouder Van den Beukel: Voor u de vragenronde in wil gaan, mag ik nog één ding van tevoren opmerken? Dank aan de accountant voor zijn goede werkzaamheden voor onze gemeente. Mijn opmerking zou zijn: er is een brief onderweg naar de gemeenteraad, die zou u moeten bereiken voor aanvang van de commissie AB, met een reactie van ons als bestuur op de conceptverklaring. Daarin zou toegelicht staan, maar misschien kan collega De Quartel dat mondeling doen, dat ook n.a.v. de controle er een kleine bijstelling heeft plaats gevonden. Ik denk dat het goed is om dat even tegen u aan te houden, voordat we de vragenronde ingaan, als u dat wil toestaan.

De heer De Quartel: Dank u wel. In de brief hadden we dat toegelicht, alleen de brief is niet meer op tijd geweest voor de BAC. Excuses daarvoor, maar die is er wel vanavond. Waar het om gaat is, dat er nog een correctie heeft plaats gevonden aan het eind van de controle. Dat betekent dat in de versie van de jaarstukken, die vanavond in de commissie zitten, wat ook nog een concept jaarrekening was, wat we vorige week daarbij hadden aangegeven, dat daar nog een correctie op het resultaat komt. Het zijn in totaal drie correcties, maar er zit één dominante correctie in. Dat is een correctie op de algemene uitkering voor het jaar 2018. Dus dat is eigenlijk van vorig jaar. Bij de jaarrekening 2018 is destijds een inschatting gemaakt van de belastingcapaciteit van de gemeente. De belastingcapaciteit van de gemeente is een aftrekpost op de algemene uitkering. Dus hoe groter die belastingcapaciteit is, hoe kleiner, hoe je minder algemene uitkering je krijgt. Destijds op basis van de opgave van SVHW is daar een inschatting in gemaakt. Achteraf blijkt die inschatting te laag te zijn geweest. Dus dat betekent dat de WOZ-waarden hoger zijn geweest in 2018, waardoor de correctie op de algemene uitkering hoger is dan ingeschat en we dus per saldo geen geld terug krijgen. Het gaat om een bedrag van ongeveer een half miljoen, dat is een incidenteel resultaat. Dat betekent dat het resultaat 2019, zoals in de jaarstukken nu staat van € 1,3mln negatief, dat daalt naar € 1,8mln negatief. Nogmaals, het is een incidenteel resultaat, dus voor 2019 speelt dit niet of hebben we de inschatting al aangepast aan wat er stond. Voor 2020 is dat al betrokken bij het opstellen van de zomerrapportage en de effecten van de meicirculaire daarbij. Het is belangrijk voor u als commissieleden en raadsleden, dat het een incidenteel effect is. Wel vervelend, want het is natuurlijk nadelig, maar dat soort dingen kunnen weleens gebeuren. Wij dachten dat het goed is om even te melden, voordat u de commissiebehandeling vanavond ingaat.

De heer Azzouzi, PvdA: Dank aan de accountant voor de toelichting. Ook aan de wethouder en de heer De Quartel voor de toelichting op de brief. Vanuit de PvdA hebben wij twee vragen. Een vraag aan de wethouder over de onrechtmatigheid rondom de aanbesteding. Dat is eigenlijk drie jaar achter elkaar voorgekomen in de jaarstukken. We weten dat er ook maatregelen genomen worden en stappen gezet worden. De vraag is: wat is de stand van zaken van die stappen, vooral voor inhuur? Voor de accountant heb ik een vraag over het advies m.b.t. hoe om te gaan met risico's rondom grondexploitaties. Bij de alinea over de grondexploitaties wordt een advies gegeven. Kan hij dat nog meer toelichten? Wat moet de gemeente eigenlijk doen in principe? Dat waren onze vragen. Dank u wel.

De heer Kalkman: Wat wij zien is dat bij alle grondexploitaties een risicoanalyse plaats vindt. Er worden risico's geïdentificeerd per grondcomplex, per complex. Dat is een grote variëteit aan risico's. Bij die risico's moet je vast gaan stellen of die risico's projectspecifiek zijn, dus heel specifiek bij dit project horen, of dat het risico's zijn, die wat meer algemeen van aard zijn, die wat meer conjunctuurgevoelig zijn bijvoorbeeld. De commissie BBV zegt in de spelregels voor tussentijdse winstneming, dat je bij tussentijds winstnemen wel rekening mag houden met de projectspecifieke risico's, maar dat je geen rekening mag houden met alle conjunctuurgevoelige, algemene risico's die misschien wel voor de hele gemeente gelden of misschien wel voor heel Nederland gelden. Daar zit een wat grijs gebied in. Wat wij vragen, wat wij adviseren, is om dat grijze gebied zo klein mogelijk te maken door scherp te definiëren wanneer iets een projectspecifiek risico is en wanneer het een algemeen risico is, wat je niet mag mee nemen in de bepaling of je tussentijdse winst mag nemen. U kunt zich voorstellen, dat als je heel veel projectspecifieke risico's zou definiëren, dan gaat dat eigenlijk van de tussentijdse winst af en daarmee is de tussentijdse winstneming ook lager. Ik hoop dat ik daarmee uw vraag beantwoord heb.

De heer De Quartel: De vraag over de onrechtmatigheden van de PvdA. Het klopt wat u zegt, dat dit de afgelopen jaren ook al speelde. Dat is ook wat in de reactie van het college staat, dat daar ook een maatregelenpakket op was gezet. Dat was medio 2018, dat die zijn opgesteld. Een aantal zaken is verbeterd. Recent heeft u ook het inkoopbeleid opnieuw vast gesteld. Daarin is o.a. ook aangegeven dat eventuele afwijkingen van het interne beleid met ingang van dit jaar gemandateerd kunnen worden aan de directie, waardoor je al sneller zit aan rechtmatige besluitvorming. Ook efficiënter, want dan hoeft het niet allemaal via het college. Specifiek even op de inhuur. Op dit moment loopt er een Europese aanbesteding op de inhuur. Dat betekent dat we voor het merendeel van de inhuur, die de gemeente doet, voornemens zijn om één groot contract te sluiten met één partij. Daar zullen onderaannemers inzitten. Dat loopt via een Europese aanbesteding, de selectiefase is nagenoeg afgerond en dan gaat de tweede fase van die aanbesteding lopen. De gepoogde ingangsdatum van dat contract is 1 januari 2021. Dat zou betekenen, dat je in ieder geval alles wat je vanaf 2021 inhuurt, dat beslaat echt het grootste deel van alle inhuur die wij doen, er zullen weliswaar wat uitzonderingen zijn, maar die vallen onder de categorie rechtmatig. Die vallen niet meer in de categorie: soms wat onduidelijkheid, hoe zit het et cetera. De andere onderdelen en adviezen, die de accountant geeft, zijn deels herkenbaar. Dat is wat het afgelopen jaar geadviseerd is. Ik wil nog een keer benadrukken dat zeker ook ons team inkoop daar enorme inspanningen op verricht om continu intern alle teams en afdelingen daarin mee te nemen door roadshows te organiseren, presentaties, inkoopdossiers mee te kijken, er zijn allerlei formulieren bedacht. Volgens mij, waar we nu tegenaan lopen zijn de laatste loodjes of de echt heel ingewikkelde dossiers, waar het altijd een vraagstuk blijft of het nou wel of niet rechtmatig is. Ik hoop, dat uw vraag hiermee voldoende is beantwoord.

Mevrouw De Geus, GL: Ik heb niet echt direct vragen. Ik had van de heer Ruijtenberg iets gehoord over de grondexploitatie, maar de heer Azzouzi is mij net voor geweest. Verder wil ik de accountant bedanken voor het snelle werk, dat zij geleverd hebben. De heer Kalkman, de heer Booij en de heer Kornhorn, neem ik aan, en meneer De Quartel natuurlijk ook, de ambtenaar. De heer Kalkman geeft aan, dat het nog niet is afgerond, maandag krijgen we dan waarschijnlijk de rest. Daar hoeft ik dan verder ook geen vragen over te stellen. Ik had ook nog iets op mijn lijstje staan over de onrechtmatigheid in de aanbestedingen, maar dat is allemaal voor mijn neus weg gekaapt. Dus ik wil het hierbij laten. Ik heb verder geen vragen. Dank u wel.

De heer Van der Stad, D66: We zijn blij dat de nieuwe accountant voortvarend aan de slag is gegaan met 2019. Ik begrijp echter dat de jaarstukken zijn opgesteld in februari en maart en gedeeltelijk vanwege corona niet helemaal actueel zijn. Ik begrijp dat voor de definitieve jaarstukken in de raad teksten daarop worden geactualiseerd. Dat is uiteraard prima, maar ik vroeg me af of dat nog iets aan de cijfers verandert en of er in de definitieve versie de verschillen goed zichtbaar gemaakt kunnen worden. Eventueel middels een bescheiden vergelijkbaar aan de correcties die mogelijk nog volgen. Net als vorig jaar zijn de resultaten goed. De financiële positie van onze gemeente ontwikkelt zich positief, maar keerpunten zien wij ook tevoorschijn komen. Dat is niet alleen vanwege corona, want dat had nog geen vat op 2019. Het sociaal domein stuurt in financiële zin, net als elders in Nederland, nog niet gunstig. Daarnaast lijkt het scherper begroten zijn weerslag te hebben. De vraag rijst in welke mate we nog in staat zijn om binnen de begroting nog zaken op te vangen. De incidentele winstnemingen uit grexen maken zaken goed en de algemene reserve wordt vooralsnog daarmee goed aangevuld. Maar hoe werkt scherper begroten ten tijde van corona? Kan de accountant daar wellicht een doorkijk op geven? Graag verneem ik ook welke constatering gedaan zijn inzake waardering van activa en wat er precies bedoeld wordt met de zorg omtrent de actualiteit van de gevoerde administratie. Daarnaast verneem ik graag waarom de kostenboekingen niet worden verdeeld over periodes en jaren, zoals de accountant aangeeft en of dit voor geheel 2020 nog gecorrigeerd wordt. Daarnaast: de vorige accountant drong aan op voorzichtigheid inzake het aangaan van nieuwe grondexploitaties. Een dergelijke melding is nu missend, maar kan de accountant daar nog iets op melden? Dat was mijn bijdrage voor nu.

De heer Kalkman: Ik heb eigenlijk één heel concrete vraag gehoord. Dat gaat over de opmerking die wij maakten in het accountantsverslag over de wijze waarop met name investeringsfacturen worden verdeeld over de juiste periode. Wij adviseren in ons accountantsverslag om ook daar beleid op te maken, omdat het vaak lastig is als je een factuur begin januari krijgt, bijvoorbeeld een termijnstaat van een groot werk, of de werkzaamheden nou in 2019 zijn uitgevoerd of in 2020 zijn uitgevoerd. Dat zal per saldo weinig invloed hebben, schatten wij in, maar dat kan natuurlijk ook wel een keer anders zijn, want sommige facturen worden juist in 2019 verantwoord en andere weer in 2020. Alleen de vraag is: wordt dat nauwkeurig genoeg verdeeld over de periode waarop het betrekking heeft. Want de hoofdregel is uiteraard, en daarom stelt u ook deze vraag, dat de kosten en de lasten moeten vallen in de periode waarop ze betrekking hebben. Wij denken niet dat dit hele grote correcties gaat opleveren in 2020, maar we vinden wel dat er iets scherper aan de wind gezeild moet worden om ervoor te zorgen, dat er voldoende informatie is, bijvoorbeeld van leveranciers, om die verdeling netjes te kunnen maken. We

adviseren ook om te kijken of leveranciers, crediteuren, bereid zijn om facturen te sturen voor de werkzaamheden die zij hebben uitgevoerd in december 2019 en niet overlopende facturen te sturen. Ik denk dat de vragen over de begroting en jaarrekening vooral vragen voor het college zijn.

Wethouder Van den Beukel: Zal ik de eerste vragen oppakken? De vraag over de actualiteit van de teksten, omdat ik daar iets over heb gezegd in een recente bijeenkomst met de raad. Ik heb daar opgemerkt, dat het zo is, dat in de jaarstukken inderdaad vooruit wordt verwezen soms en dat daar het gebrek aan actualiteit in zou kunnen schuilen, vooruit wordt verwezen aan te nemen besluiten, te houden overleggen met uw raad, bijvoorbeeld in maart 2020. Dat was de stand van het denken in februari, voordat wij in de intelligente lockdown gingen. Dat type teksten, dat beleidsverwachtingen inhoudt voor 2020, dat behoeft actualisering en krijgt een actualisering. Dat heeft echter geen betrekking op 2020 noch in beleidsmatige zin noch in financiële zin. Dus de opmerking, die ik daarover heb gemaakt, die zou u zo mogen interpreteren. Verder heb ik een paar technische vragen gehoord, die het beste beantwoord kunnen worden door de heer De Quartel.

De heer De Quartel: Er was een vraag, meer een opmerking, die neigt naar een politiek vraag, maar ik probeer hem een beetje te duiden. Dat ging over het financiële beeld van deze jaarrekening. We zien het eigen vermogen wel nog toenemen, maar het resultaat staat onder druk. Dat is eigenlijk exact dezelfde boodschap die het college afgeeft in de zomerrapportage. Het uitgangspunt blijft natuurlijk dat de gemeente een sluitende meerjaren begroting dient te hebben. Dat is ook nog steeds het vertrekpunt voor het college. We zitten straks met een bijzondere financiële positie, zo noem ik het maar, dat we door de verkoop van de aandelen Eneco in 2020 een enorm hoge algemene reserve hebben, terwijl de jaarlijkse begrotingsschijven eigenlijk net sluitend zijn en soms net niet, mede doordat we wat scherper begroten. Maar volgens mij is dat ook vooral een politieke aangelegenheid en eventueel iets voor de commissie vanavond of in de raadsvergadering of straks bij de begroting. De voorzitter: In deze vergadering kunnen politieke vragen gesteld worden. Het is geen beeldvorming, dus in die zin hebben raadsleden de mogelijkheid om politieke vragen te stellen in de BAC. Wethouder Van den Beukel: Die zijn ook van harte welkom. Maar bij de technische vragen doel ik op een vraag aan de accountant over een opmerking, die nu ontbreekt in het accountantsverslag, die de vorige accountant wel maakte, over de terughoudendheid met openen van grexen. Er was ook een opmerking of vraag aan de accountant wat het scherper begroten in tijden van corona nou precies voor consequenties kan hebben. Ik neem graag de politieke vragen voor mijn rekening, maar dat waren vragen aan de accountant.

De heer Kalkman: Wij gaan er natuurlijk niet over, als uw accountant, om te bepalen of u als gemeenteraad of als college wel of geen grexen opent, wel of geen grondexploitatie opent. Wat u van ons mag verwachten is dat wij, als u dat doet, vooral goed meekijken of dat op een goede manier een plek krijgt in de jaarrekening en dat daar de risico's ook een goede plek in krijgen. Uiteraard zullen wij, als wij daar onvoorzichtigheid zien, u over rapporteren. Overigens hebben wij in ons accountantsverslag in het onderdeel grondexploitaties het één en ander geschreven en ook toegelicht aan u. Ik praat nu een klein beetje uit mijn hoofd, maar volgens mij zeggen wij daar niet dat u voorzichtig of onvoorzichtig bent. Volgens mij worden de grondexploitaties, wat ons betreft, redelijk neutraal berekend en daarmee is het voor ons toereikend om goed naar de waardering te kijken, zoals die ook een plek heeft gekregen in deze jaarrekening. Dat even voor de grondexploitaties. De begroting, dat is misschien iets meer voor het college, maar ik wil er best even iets over zeggen. Op het moment dat er scherper begroot gaat worden, en scherper betekent vaak dat je ook scherper moet zijn in het uitvoeren van activiteiten, dan loop je snel het risico dat je dan de begroting overschrijdt. Dat vraagt natuurlijk ook weer actieve communicatie van het college naar de raad. Dat zou er ook voor kunnen zorgen, dat u in toenemende mate de begroting overschrijdt en dat u dan misschien in botsing komt met de begrotingsonrechtmatigheid. Maar dat is dan wel een consequentie die je met elkaar zou moeten accepteren. Ja, en scherp begroten, dat kan wat ons betreft natuurlijk nooit kwaad, want hoe scherper je begroot, hoe scherper het college aan de wind moet zeilen. Ik weet niet of daarmee de vraag beantwoord is en of de heer Booi daar nog een toevoeging op heeft. De heer Booi: Ik heb geen toevoeging. Wat mij betreft een heldere uitleg.

De voorzitter: Meneer Van der Stad, zijn uw vragen afdoende beantwoord? De heer Van der Stad: Ze zijn zeker afdoende beantwoord. Dank u wel.

Mevrouw Van Heusen, WIJ: Wij willen ook de accountant bedanken voor de snelle, ik vind het snel gedaan in een maand, controleverklaring. We zijn natuurlijk blij dat die goed gekeurd is, zowel op getrouwheid als op rechtmatigheid. Het is de eerste keer, dat ik zo'n verslag lees en ik was best geschrokken van de Europese aanbesteding met die onrechtmatigheidsfout van bijna een miljoen, maar ik ben gerust gesteld door meneer De Quartel. Vanuit mijn IT-achtergrond schrok ik van wat nog niet helemaal goed zit bij IT autorisaties. Dat verdient dus nog aandacht, duidelijk. Het verlies is dus

€ 1,8mln, begrijp ik. Eerst was het € 1,4mln en nu ik het € 1,8mln. Zo jammer, want ik had hem namelijk al verklaard, die 4 ton verschil. Ik dacht dat het nummer 2 en nummer 3 in het raadsvoorstel voor vanavond zat, dat is ook 4 ton, dus ik dacht: dat zit er nog niet in. Het is € 1,4mln verlies en er komt nog 4 ton bij, dus we moeten € 1,8mln onttrekken uit de algemene reserve, maar ik krijg nog een ander verhaal, begrijp ik, vanavond in de brief. Of kunt u nu al een tipje van de sluier oplichten? Dat was het.

Wethouder Van den Beukel: Er was een opmerking over IT en autorisaties. Voor de exacte detaillering van de 4 ton ga ik terug naar de heer De Quartel. IT autorisaties: het toeval wil dat in mijn vorige werkkring IT audits het dagelijks brood waren ongeveer. Dus ook ik heb wat vragen gesteld over die passage, over de veiligheid autorisaties in de IT omgeving. Ik heb me daar laten informeren over het feit dat in de context van de publieke sector wat dat betreft wij wel over een relatief volwassen IT omgeving beschikken. Dat we daar natuurlijk aan blijven werken en dat we daar elk jaar weer stappen in zetten ter verbetering, dat moge helder zijn. Maar voor een gemeente zijn dit geen alarmerende signalen en past dit ook bij de volwassenheid van onze organisatie, tenzij de accountant mij bijstelt op een andere ervaring die hij heeft. Zoals ik al zei: de specifieke vragen over de € 4ton, om te voorkomen dat we verwarring gaan zaaien, daar verwijst ik terug naar de heer De Quartel.

De heer De Quartel: De vraag van WIJ over de € 4 ton. Ik begon in het begin te zeggen dat het een afwijking is, de correctie die heeft plaats gevonden op de jaarstukken, die vanavond voor liggen, dat is ongeveer € 0,5mln. Dat is wat anders dan die € 4 ton. Die € 4 ton staat al in het raadsvoorstel en is eigenlijk de resultaatbestemming voor 2019, een deel daarvan. De € 5 ton, waar we het in het begin over hadden, is een correctie die plaats vindt in de jaarstukken zelf, waardoor het resultaat met € 5 ton afneemt als totaal. Dus die staat eigenlijk los van die € 4 ton, die u in dat voorstel ziet staan. Mevrouw Van Heusen: Ja, ik snap hem nu. Dank u.

De heer Van As, VVD: Er is al het nodige gezegd en gevraagd, dat ga ik niet herhalen. Allereerst heel erg fijn, dat we dit verslag hebben kunnen krijgen, ook nu al in concept. Ook heel fijn om te lezen, dat de samenwerking goed was en dat alles volledig gereed was. Ik kan me nog wel gesprekken van vorige jaren herinneren, waar het beeld wat anders was. Dan laat ik even in het midden of het werkelijk zo was. Vooral een heel mooi compliment voor de ambtelijke organisatie, het is toch maar mooi voor elkaar gekomen, dit. Naar de accountant heb ik een vraag. U schrijft: extra druk op de organisatie en op jullie als gevolg van de coronacrisis. Ik ben benieuwd wat voor effect dat dan op de samenwerking en vooral de bestede tijd en het kostenplaatje heeft. Misschien dat u daar zo op kunt reageren. Onze fractie is erg benieuwd naar de reactie van het college naar aanleiding van het accountantsverslag, vooral ook de opvolging van de opmerkingen. Die ICT opmerking viel weer even op en de aanbestedingen. De heer Azzouzi heeft daar al het nodige over gevraagd en gezegd. We sluiten ons daar wel bij aan. We beseffen dat de wethouder deze portefeuille nog niet zo lang heeft en heeft overgenomen, maar het is iets wat jaar in jaar uit terug komt. Het is toch eigenlijk echt wel tijd dat deze opmerkingen niet meer komen. De toelichting van de heer De Quartel geeft overigens wel vertrouwen. Ik ga ervan uit, dat we volgend jaar deze opmerking niet terug gaan zien. Dank u wel.

De heer Kalkman: Mag ik ook nog even kort reageren op de vraag van mevrouw Van Heusen van WIJ? Even twee dingen. Iets over de IT interne beheersing. Wat wij in ons accountantsverslag wel schrijven is dat wij missen dat intern ook echt wordt vast gesteld dat het werkt zoals het werkt. Wij hebben geen twijfels, wij hebben niet geconstateerd, dat de IT niet volwassen is of niet professioneel is. Alleen, het toetsen daarvan is eigenlijk wat wij missen of het zichtbaar toetsen daarvan. Dat is eigenlijk onze opmerking. Mevrouw Van Heusen schrok van de Europese aanbestedingsfouten. Ik ga dat zeker niet bagatelliseren, maar het is goed om te weten dat over 2018 11% van de gemeenten geen goedkeurende verklaring had als gevolg van Europese aanbestedingen. Die zaten dus boven de norm van 1%, die ook voor de gemeente Lansingerland geldt. Dan ga ik de vraag van de heer Van As van de VVD beantwoorden. De extra druk zat hem vooral op het feit dat we allemaal op afstand het werk moesten verrichten. Dus niet bij elkaar op het gemeentehuis, de organisatie niet als team en wij ook niet als team. De druk die daar ontstaan is, is dat vooral de communicatie veel tijd en aandacht vraagt. Dat is de belangrijkste druk die er is. Wat je ook merkte tijdens de controle op afstand, dat het soms wel heel fijn zou zijn als je bij elkaar zit om even aan te wijzen wat er bedoeld wordt, hoe het in elkaar zit en waar dan het juiste antwoord staat. Dat heeft wel tot wat belemmeringen geleid. Tegelijkertijd constateren wij, dat wij het werk hebben kunnen doen binnen de afspraken die wij met u hebben gemaakt voor 2019. Het past niet helemaal, maar het verschil is niet noemenswaardig en daar zullen wij u verder niet over lastig vallen.

De heer De Quartel: Ik wil nog een toevoeging doen op de Europese aanbestedingen. Er kan altijd iets optreden in de Europese aanbestedingen, ook als je het nog zo goed geregeld hebt. Dat doen we ook en vanaf 2021 of 2022 wordt het helemaal gedaan, dat het college de rechtmatigheidsverantwoording gaat afleggen. Dan is het juist belangrijk, dat het college laat zien waar ze tegenaan loopt. Het belangrijkste

is, dat de fouten die dusdanig groot worden, je controleverklaring of accountantsverklaring aantast. Je sleept soms ook nog weleens wat euro's mee, die voort vloeien uit aanbestedingen die in het verleden zijn gedaan. Dus ik verwacht niet dat 2020 al helemaal schoon zal zijn op het gebied van: we hebben 100% rechtmatig gehandeld op het gebied van Europese aanbestedingen. Maar volgens mij zie je echt wel significante afnames, dat was afgelopen jaar ook al, van het aantal tekortkomingen en ook de euro's, die ermee gemoeid zijn. Voordat het volgend jaar tot wat fus leidt, is het goed om dat alvast nu te melden.

De heer Meester, L3B: Ik vond het een duidelijk verslag. We hadden wat kort tijd om het te lezen, maar ik heb het behoorlijk tot me kunnen nemen. Ik vond het ook wel plezierig, dat de onderwerpen van de managementletter nog even waren benoemd. Daar ga ik nu niet op in. Mijn gewoonte is om het daarop te kijken wat ermee gebeurd is en er dan eventueel wat van te zeggen. Dus ik neem het nu even voor kennisgeving aan. Ik heb nog wel even een paar opmerkingen en vragen. Ik sluit me aan bij de heer Azzouzi en de heer Van As in mijn commentaar op de Europese aanbesteding, die nog niet helemaal in orde is. Ik begrijp wel wat de heer De Quartel zegt, dat het heel moeilijk is om het 100% in orde te krijgen, maar er was ons toch vorig jaar een toezegging gedaan, waarvan ik eigenlijk gehoopt had, dat die tot een beter resultaat zou leiden dan nu is gebleken. De accountantsverklaring rond de WMO: ik heb niet helemaal goed begrepen of we die nu wel nog krijgen of dat we die niet meer krijgen, omdat de bedragen te laag zijn. Dat heb ik niet helemaal goed begrepen, dus misschien kan één van de heren me dat nog vertellen. Wat steeds weer terug komt, en dat is logisch ook, dat is het BTW risico van Westpolder. Daar blijven we maar met onzekerheid zitten, dus ik zou graag van de heer Kalkman willen horen, hoe hij dat risico inschat en hoe hij daar tegen aan kijkt. Dan heb ik nog een vraag over de bestemmingsreserves. Een bestemmingsreserve kan zijn, dat je extra geld ergens voor krijgt van één of andere instantie en dat je dat niet meteen kan besteden, dus dan maak je een bestemmingsreserve aan om dat geld te oormerken. We hebben dat bijvoorbeeld met het Annie M.G. Schmidtpark gedaan. En het voorstel dat nu de accountant doet t.a.v. Groenzoom, dat is op eenzelfde leest geschoeid. Zo gaan meestal de bestemmingsreserves, maar ontstaat de laatste jaren een beetje de gewoonte, dat als er een tekort dreigt op de begroting, dat er dan een bestemmingsreserve gecreëerd wordt ten laste van de algemene reserve. Dan hebben we wel een sluitende begroting en een sluitende exploitatie, maar materieel is het natuurlijk hetzelfde als wanneer je die bestemmingsreserve niet maakt en je gewoon het verlies aftrekt van de algemene reserve. Nou wordt het daardoor onoverzichtelijk, ook omdat bestemmingsreserves nogal een aantal jaren blijven en dan wordt er geplust en gemind om wat hobbeltjes glad te strijken, denk ik, maar ik vind dat het er niet doorzichtelijker door wordt. Het maakt het juist voor ons minder doorzichtig, hoe het nou gegaan is en hoe het college gepresteerd heeft gegeven de begroting. Ik zou graag van de heer Kalkman willen weten hoe hij daar tegenaan kijkt. Dank u wel.

De heer Kalkman: Ik heb 4 vragen genoteerd van de heer Meester. De eerste was niet echt een vraag, dat ging over de managementletter, maar daar wil ik toch nog even kort op ingaan, althans hoofdstuk 4 in ons accountantsverslag gaat over interne beheersing. U mag van ons verwachten, als gemeenteraad, dat wij bij de controle 2020 vast stellen, dat adviezen uit het accountantsverslag inclusief de onderwerpen die in het hoofdstuk interne beheersing staan, dat wij daarvan gaan vaststellen of het college daar iets mee gedaan heeft. Dat zullen wij u ook terug rapporteren. Dat leek me belangrijk om als verwachting met u te delen. De tweede vraag ging over de WMO. Voor de WMO geldt, dat wij onzekerheden hebben geconstateerd, die beneden de grens voor goedkeuren blijven. De grens voor onzekerheden is € 6mln en de constatering is € 2mln, dus u zit daar ruim onder. Dat betekent dat ook die € 2mln onzekerheden bij de WMO, en jeugdhulp overigens, geen invloed hebben op het verstrekken van een verklaring. Dat betekent dat u gewoon een goedkeurende verklaring krijgt voor getrouwheid en rechtmatigheid. Het BTW risico op Westpolder Bolwerk. Ja, wij hebben niet zelfstandig een analyse uitgevoerd, een risicoanalyse, om vast te stellen, dat wij misschien op een ander risico uitkomen. Wat wij gedaan hebben, is dat we op basis van de informatie van de organisatie, van het college, goed gekeken hebben hoe dat BTW risico nu ontstaan is en hoe dat verwerkt is in de grondexploitatie van Westpolder Bolwerk. Daarvan constateren wij, dat dat op een goede wijze een plek heeft gekregen in de grondexploitatie van Westpolder Bolwerk. Wij zien niet andere risico's, grotere of kleinere risico's, dan het college ziet. Ook hiervoor geldt, dat wij dit onderwerp zullen blijven volgen. Wij zien ook, dat de gemeente daar deskundigen voor inhuurt om daarin te adviseren. Daar hebben wij kennis van genomen en geen andere bevindingen op gehad dan dat u leest in ons accountantsverslag. Het laatste onderwerp ging over bestemmingsreserves, algemene reserves en het dekken van mogelijke tekorten daaruit. Het is goed om te weten, dat de gemeenteraad het orgaan is, dat gaat over het eigen vermogen. De gemeenteraad is ook de enige instantie binnen de gemeente, die bestemmingsreserves mag instellen, daar geld in mag stoppen, daar geld uit mag halen en bestemmingsreserves mag opheffen. Dus de bestemmingsreserves zijn echt van u, gemeenteraad, gemeenteraadslid. Dat is goed om te weten. De heer Meester: Dat de bestemmingsreserves en het eigen vermogen van de gemeenteraad zijn, dat is mij bekend. Maar u weet ook hoe dat werkt. Het college doet een voorstel en de meeste raadsleden hebben niet zo scherp wat de consequenties van dat voorstel zijn.

Ze gaan af op de autoriteit van de wethouder. En de autoriteit van de wethouder is nou eenmaal groter dan mijn autoriteit. Ik kan hooguit met argumenten werken, maar de autoriteit telt zwaarder dan argumenten, denk ik. Vandaar dat ik toch om uw mening vraag. Ik hoop dat ik dan kan profiteren van uw autoriteit. De heer Kalkman: U legt een zware druk op mij. Wat ik wel belangrijk vind om het overzichtelijk te houden voor uw als gemeenteraad, is om in ieder geval het aantal bestemmingsreserves te beperken. Als het een hele grote rij wordt, dan wordt het onoverzichtelijk en dan kan ik het me heel goed voorstellen, dat er vanuit de organisatie en vanuit het college u zich min of meer gedwongen voelt om een besluit te nemen, die u misschien niet wil. Dus één punt is: proberen die bestemmingsreserves zoveel mogelijk te beperken. Overigens heeft de gemeente Lansingerland niet heel veel bestemmingsreserves, maar het kan natuurlijk altijd minder. Het tweede is: op het moment dat reserves gebruikt worden om het tekort af te dekken, dat zou gebruikelijk moeten plaats vinden via de algemene reserve, tenzij er bestemmingsreserves zijn gevormd voor bijvoorbeeld het tekort of overschot op de WMO of het tekort of overschot op jeugdhulp. Zo kun je ook bestemmingsreserves voor allerlei andere activiteiten instellen. Nogmaals, probeer dat binnen de perken te houden, want anders wordt het erg onoverzichtelijk en weet u misschien ook niet meer echt wat het resultaat is. Om die reden is het ook wel goed om niet alleen naar het resultaat onder de streep te kijken, de € 1,8mln, maar ook om te kijken naar het saldo van baten en lasten. Het saldo van baten en lasten geeft namelijk weer wat de gemeente echt heeft uitgegeven. En de mutaties in de reserves, die daarnaast een plek krijgen in de jaarrekening, zorgen ervoor dat het uiteindelijke resultaat tot stand komt en dat bepaalde kosten, maar ook bepaalde baten, worden gedekt of gestort in die bestemmingsreserves. Als u dan het saldo van baten en lasten vergelijkt met de begrote baten en lasten, dan kunt u zich daar ook een oordeel over vormen. Ik weet niet of daarmee uw vraag voldoende beantwoord is. De heer Meester: Ja hoor, ik dank u wel. Ik wil de heer Kalkman bedanken voor zijn heldere antwoord.

De voorzitter: Dan hebben we een rondje gemaakt. Ik heb niet het idee dat we een tweede ronde hoeven te maken. Er zijn uitgebreid antwoorden gegeven van de accountant, maar ook van de wethouder en van de heer De Quartel. Heb ik dat juist? Dat we dit agendapunt hiermee kunnen afronden. In ieder geval komt het vanavond nog aan de orde in de commissie en op 16 juli in de raad.

Mevrouw Van Heusen: Inderdaad gaan wij het hier vanavond over hebben. Het gaat over de opbrengst van de Eneco-gelden. Het voorstel is om daar een hek omheen te zetten en om het in een bestemmingsreserve te plaatsen. Raadt u dat dan af? Vindt u dat dat beter in de algemene reserve gestort moet worden? De heer Kalkman: Dat is bijna een politieke vraag. De voorzitter: Als u vindt dat het een politieke vraag is, dan moet u dat niet beantwoorden. Ik denk dat u die vraag vanavond moet stellen. Ik ben al soepel geweest. Mevrouw Van Heusen: Eerder hoorde ik dat we wel politieke vragen mochten stellen. Ik vraag eigenlijk wat het advies zou zijn, omdat het zo verschrikkelijk veel geld is, om dan geen bestemmingsreserve in te zetten, om het ook dan in de algemene reserve te houden. De voorzitter: U heeft net gehoord wat ik gezegd heb.

5. Rondvraag en sluiting

De voorzitter, om 17.56 uur: Dan zijn we aan het eind van dit agendapunt. Dan blijft nog staan de rondvraag. Is er iemand voor de rondvraag?

De heer Meester, L3B: Ik zou aan de griffier willen vragen of wij nog een papieren exemplaar van de jaarrekening krijgen. De voorzitter: Ik zal de vraag doorgeleiden.

Dan zijn we toe aan de sluiting. Ik wil hartelijk danken de heren Kalkman en Booij en ook de wethouder en de heer De Quartel en uiteraard de griffie en technische ondersteuning, die hier aanwezig was. Een groot gedeelte van u zie ik straks om half 8 weer terug in de commissie AB. Ik sluit de vergadering, tot de volgende keer.